

Til: Kultur- og likestillingsdepartementet

Høringsinnspill til strategi for kulturfrivillighet

Amatørkulturrådet i Bergen hilser en statlig strategi for kulturfrivillighet velkommen og sender her vårt høringsinnspill. Vi viser også til vår presentasjon for statssekretær Odin Bomann i møte Bergen 30. november 2022. Vi har tidligere oversendt presentasjonen fra møtet og legger den ved her også.

Amatørkulturrådet i Bergen er en paraplyorganisasjon og kompetansesenter for det frivillige- og amatørbaserte kulturlivet i Bergen. Amatørkulturrådet ble opprettet i 2008 og har sitt mandat forankret i Bergen kommunes Amatørkulturplan. Ved årsskiftet hadde Amatørkulturrådet 392 medlemsorganisasjoner innen et stort spekter kulturfrivillighet. Medlemsorganisasjonene har til sammen over 27.000 enkeltmedlemmer. Amatørkulturrådet i Bergen har som mål at Bergen skal være Norges mest mangfoldige og aktive amatørkulturby.

Det finnes allerede mange gode kulturplaner for kulturfrivilligheten på kommune- og fylkesnivå som beskriver, drøfter og i noen tilfeller foreslår tiltak med tilhørende budsjett. En ny statlig strategi for kulturfrivillighet kan dermed hente mye relevant informasjon fra eksisterende kulturplaner, som også vil tydeliggjøre hva som er statens ansvar og muligheter i en ny statlig strategi for kulturfrivilligheten.

På statlig nivå må strategien forsterke allerede eksisterende statlige rammevilkår knyttet til økonomi, lokaler og formidling av kunnskap og kompetanse til hvert enkelt lag, forening og organisasjon i kulturfrivilligheten.

Amatørkulturrådet i Bergen mener at statens strategi for kulturfrivillighet må ha kvalitetsheving som mål for det amatørbaserte og frivillige kulturlivet.

Kulturfrivilligheten er først og fremst lokal. Det er Amatørkulturrådets oppfatning at mange kommuner har kulturplaner, men dessverre har en rekke kommuner ingen kulturplan. Det er en økende tendens til at kommuner slår sammen idrett, kultur, friluftsliv og humanitær frivillighet i en og samme plan for frivillighet. Resultatet er at man finner lite igjen av det som angår det frivillige- og amatørbaserte kulturlivet. Amatørkulturen har få beskrivelser av utfordringer og foreslåtte tiltak. Ikke bare i planer, men også i tilskuddsordninger ser man at kommuner innfører sammenslåtte tilskuddsordninger hvor hele «frivilligheten» kan søke. Vinneren blir ofte idretten, mens kulturfrivilligheten blir taperne.

Staten kan stimulere og belønne kommuner og fylker, som har egne ambisiøse kulturplaner med tilhørende tiltak og budsjett. Den nye statlige strategien for kulturfrivillighet kan være et godt verktøy for mange kommuner uten kulturplan.

Amatørkulturrådets spørreundersøkelser hos aktørene i amatørkulturen viser at de største utfordringene er rekruttering av medlemmer, lokaler og økonomi.

Utdrag fra undersøkelsen lastes ned her: <https://amatorkultur.no/amatorkulturundersokelse/>

Økonomi

Dagens statlige tilskuddsordninger treffer ulike deler av kulturfrivilligheten på lokalt nivå. Noen direkte statlige ordninger – andre gjennom nasjonale særforbund. Moms-kompensasjon og de midlertidige covid- og nå strømstøtteordningene er statlige bidrag til kulturfrivilligheten, men det er likevel et generelt inntrykk hos den enkelte organisasjon i kulturfrivilligheten, at staten i liten grad gir noen form for økonomisk støtte til aktivitet.

Den nye strategien bør derfor drøfte om staten kan opprette en nasjonal tilskuddsordning som kan gi tilskudd til kulturaktivitet på lokalt nivå – et tilskudd som supplerer tilskudd fra egen kommune (og eventuelt fylke). Enkel å søke på med få begrensninger knyttet til målgruppe eller sjanger kulturaktivitet.

En slik tilskuddsordning svarer godt på utfordringen rundt økonomi hos mange i den lokale kulturfrivilligheten og skape aktivitet i distriktene og nærmiljøene. Den vil dessuten komme alle sjangre amatørkultur til gode – ikke bare noen få sjangre med nasjonale organisasjonsledd.

Lokaler

Staten er en stor eiendomsbesitter i mange kommuner. Høyskoler, universitet og andre statlige institusjoner har i mange tilfeller lokaler som er godt egnet til kulturaktivitet. I Bergen har flere av institusjonene til og med fremføringsarenaer (sal og scene) som egner seg til forestillinger. I dag er de aller fleste statlige institusjonene utilgjengelig for kulturfrivilligheten.

Strategien må derfor foreslå at statlige institusjoner, spesielt utdanningsinstitusjoner, har en positiv holdning til å låne ut gratis lokaler til kulturfrivilligheten.

Flerbrukstanken må også settes på dagsorden i en tidlig fase ved planlegging av nye statlige bygg. Hvordan kan disse byggene brukes av kulturfrivilligheten?

Kunnskap og kompetanse

Amatørkulturrådets medlemsorganisasjoner svarer at det viktigste vi kan gjøre for dem er å påvirke rammevilkår for kulturfrivilligheten gjennom innspill, høringer og møter med politikere og kulturadministrasjon. Det er ingen hemmelighet at idretten får til mye gjennom sine idrettsråd i kommunene. Det er derfor gledelig at flere kommuner nå ser verdien av å etablere Amatørkulturråd som kulturfrivillighetens svar på idrettsrådene.

Å etablere flere Amatørkulturråd (Kulturfrivillighetsråd) med statlig støtte i kommuner og regioner, vil heve kvaliteten på det frivillige- og amatørbaserte kulturlivet.

«For amatørkulturlivet i Hordaland kan det vere av stor nytte å etablere lokale amatørkulturråd, etter modell og inspirasjon frå dei lokale idrettsråda, som kan arbeide for eit større og sterkare amatørkulturliv i fylket, og som eventuelt er samordna i eit amatørkulturråd på fylkesplan. Eit viktig føremål for eit amatørkulturråd er å vere ei samordnande kraft for amatørkulturlaga og organisasjonane i sitt område. Det skal styrke amatørkulturlivets rolle og rammevilkår, vere ein rådgjevar for kommunen, og såleis vere ein møteplass og utviklingsdrivar mellom offentleg og frivillig arbeid. Det er ei målsetting å prøve ut etablering av lokale amatørkulturråd i samarbeid med nokre kommunar, etter modell frå idrettsråda. I neste omgang kan det vurderast danning av eit fylkesfemnande råd, som eit pilotprosjekt for å avklåra trong for slike råd i heile Hordaland.»

(Kilde: Regional Kulturplan for Hordaland 2015-2025)

Bergen 31.1.2023

Geir Eikenes
Daglig leder
Amatørkulturrådet i Bergen
www.amatorkultur.no